

Kaikki vanhat kadunnimet hävitettävä...?

Pakkahuoneenkadun nimi on Oulun vanhimpia kadunnimiä, ja tämä meidän nykyinen Pakkahuoneenkatumme, jonka nimi joskus vuosisadanvaihteessa näytään kirjoitetun myös Pakkahuoneenkatu, yhdistää merenrannan ja Kakaravaaran samalla tavalla ja samalla kohdalla kuin 1700-luvunkin Pakkahuoneenk. Stop! 1700-luvulla ei Kakaravaaraa vielä ollutkaan, mäki vain nykyisen rautatien ja kaupunginojan välillä. Sillasta ei puhuttakaan.

Vuosia sitten luin ensimmäisen kerran jossakin työväen lehdessä ohimennen heitetyn ajatuksen, mahdollisesti puheesta siepatun, että Pakkahuoneenkatu olisi muutettava Mäkelinin kaduksi. Helluntain tienoilla äskettäin sama asia, nyt oikein otsikossa. Nyt piti jo tarttua kynään: Pakkahuoneenkadun nimi on Oulun vanhimpia kadunnimiä.

Man, mitä tämä sitten tarkoittaa, kysyy yksi ja toinen luki-

joista. Kuka se Mäkelini oli, että oikein nimikkokatu... Oliko sekin joku Karhin Ottu? No, ei ihan, vaikka vähän sinne päin, sillä Yrjö Mäkelin oli sosialisti hankin, vuosisadan alun työväenliikkeen johtomiehiä, sanomalehtimies ja kaiken lisäksi kauno-kirjailija. Ei minulla tässä ilta-myöhällä ole kovin tarkkoja henkietietoja, mutta kirjasta Oulun lehdet 1829—1964 kulutenkin näen, että Mäkelin 1915—17 oli Oulun Sanomat-nimisen sosial-

demokraattisen lehden päätoimittajana. Se taas ilmestyi silloisen Kansan Tahdon ollessa lakautettua. 1923 Mäkelin oli kommunistiseksi merkityn Uusi Pohjan Kansa-nimisen lehden päätoimittajana. Tämä lehti taas mainitaan Pohjan Kansa- ja Köyhälistön Työ-nimisten lehtien jatkajana. Hetkinen, onhan minulla Ilmari Heikinheimon Suomen elämäkerrasto. Siinä sanotaan, että Mäkelin, Yrjö Esaias Emanuel, syntyi 1875 Tampereella ja kuoli äsken mainittuna vuonna 1923 Helsingissä. Alkujaan hän oli suutari, mutta hän oli kirjoihin ja ajatteluun taipuvainen, kuten niin moni suutari, ja siitä se sitten alkoi. Suurlakon jälkeen oli Mäkelin Oulun edustajana valtiopäivillä 1905—06 ja taisteli uuden venäläistyttämiskauden alettua sisukkaasti lailli-

suuden puolesta, näin myös v. 1906 aloittaneen Kansan Tahdon päätoimittajana. Hänen vaikutuksensa eduskunnassa näyttää olleen erittäin huomattava. Tämän pitempiin selostuksiin rupeamatta lainaan Heikinheimoa:

"V:n 1917 ensimmäisillä valtiopäivillä M. oli perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana. Tällöin hän puolueessaan asettui sille kannalle, että eduskunnan tuli ottaa korkeimman vallan käyttö käsiinsä ja julistaa maa itsenäiseksi. Mutta vähitellen tapausten virta tempasi hänet mukaansa: valtiollista tilannetta oi hänen mielestään käytettävä myös yhteiskunnallisen vallankumouksen toteuttamiseen."

Näin oli Mäkelinin elämän loppu-putaival viitoitettu. Se oli raskas taival...

Jos niin, niin saakoon Mäkelin katunsa, mutta...

Nykyisistä Oulun kadunnimistä taitavat olla vanhimpia Kajaaninkatu ja Linnankatu, mutta alkoon minua ammuttako, jos erehdyn. Käytävissäni ovat vain ne kartat, jotka sisältävät Halilan Oulun historian II:een, Nymanssonin v. 1804 kartta tosin suurennettuna valo-

(Jatk siv 3)

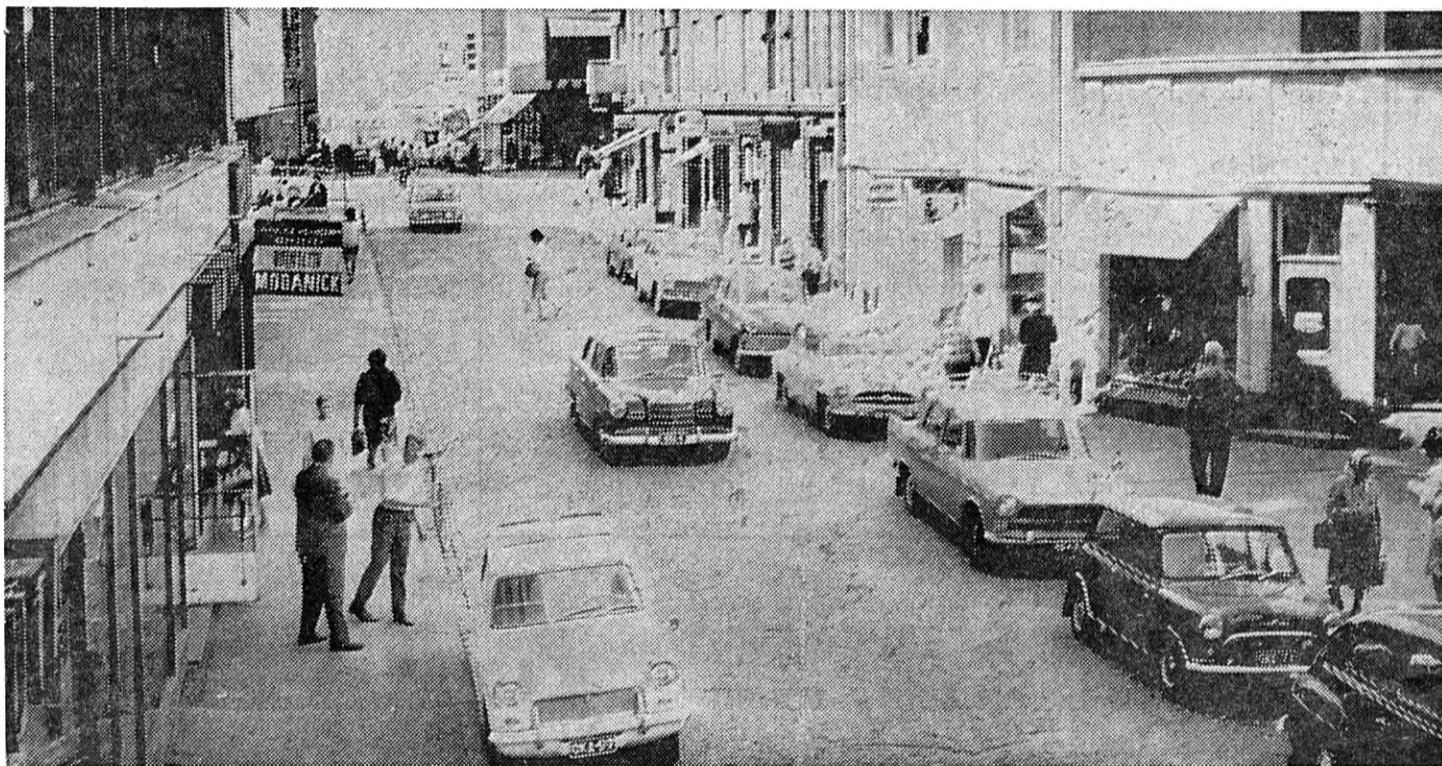
(Jatk. siv. 1)

kopiona. Vanhimmilla tarkoitan tässä silloin niitä katuja, jotka näyttävät myös sijainneen jo tuolloin nykyisten nimikaimojensa paikoilla maastossa. Johan meillä Ulstadiuksenkin kartassa (1600-luvun lopulla) esiintyvät Koulukadut ja Kirkkokadut, mutta "väärillä" paikoilla. Näin Halilan erään 1700-luvun loppupuolen kartanpätkän mukaan Linnankatu, Kajaaninkatu ja Pakkahuoneenkatu jo tuolloin ovat olleet ja vaikuttaneet. Pitkittäiskaduista näyttäisi vain tuonnoinen Torikatu mahtuvan nyky-Torikadun raameihin. Nymanssonin vuoden 1804 kartasta voim suurennuslasin avulla tavata samat kadut: Torg Gatan, Packhus Gatan, Kajana Gatan ja Slotts Gatan. Tavaan minä siitä myös Kyrk Gatan, joka vielä edellisessä kartassa oli — Isokatu. Vuoden 1804 kartassa Isonkadun paikalla on Kvarntulls Gatan eli Myllytullinkatu. Tämä mainio kadunnimi on siis hävinnyt. Sjöttulls Gatan eli Meritulinkatu samoin, samoin seuraavat kadut, jotka eivät edes Nymanssonin kartassa vääntyneet "ruottalaisiksi": Heikola Gatan ja Hahtiperä Gatan.

Vuosisadan alussa meillä oli jo Kakaravaara, olipa hyvinkin, oli ollut jo muutamia vuosikymmeniä. Siellä olivat Pakkahuoneenkadun yläpää ja sen poikki menevät Köyhäinhuoneenkatu ja Itäispitkätu eli nykyiset Koulukatu ja Kansankatu. Kun "Fattihuusista" tuli koulutalo, tuli Fattighusgatanista eli Köyhäinhuoneenkadusta Koulukatu. Miksi? Kuulin kerran jonkun väittävän, että Kauppurienkadulla on ruma nimi, minkä johdosta ja niin edelleen... Niinkuin emme voisi pitää maailman ainoa Kauppurienkata. Pakkahuoneenkatu ei tosin ole maailman ainoa tämänniminen, mutta siitä huolimatta muutettakoon Kansankatu Mäkelinin kaduksi. Käsittääkseen Kansankadun nimi johtuukin juuri siitä, että sen varrelle sattuvat molemmat työväentalot. Olivat siinä jo Mäkelininkin aikana.

Oulun vanhoja kadun- ja paikannimiä on jo tarpeeksi hävitetty ja jätetty "huluhavan jäljelle". Asiasta pakisi KT:ssä myös Mäkelinin hengenheimolainen Oskari. Mielestäni kollega Oskari jo antoikin ymmärtää, että tänäkin nimiasiaa sietää rauhassa harkita, niinkuin kai jo Kokkonen oli ehtinyt ehdottaa.

PANU

Tätä olemme tottuneet nimittämään Pakkahuoneenkaduksi. Onko sen välttämättä muututtava joksikin muuksi?